

ISTRAŽIVANJA

KARIZME U CRKVI, NJIHOVA BIBLIJSKA OSNOVANOST I NJIHOVA RELEVANTNOST ZA PASTORAL

Josip Marčelić

UVOD

Već prilično dugo vremena pitanje karizama u kršćanskim zajednicama pobuđuje natprosječno zanimanje. Započelo je to među protestantima u SAD—u početkom ovog stoljeća.¹ Ono je zahvatilo i katolike, te raslo i kod jednih i kod drugih. Uočilo se to i na II. vatikanskom na kojem su raspravljanja o karizmama u Crkvi bila dosta živa.² Sabor je dapače uvrstio temu karizama u konstituciju o Crkvi (usp. LG 12). Poslije sabora karizme postaju još prisutnije u Crkvi. Što je sabor više teorijski izrazio, u Crkvi postaje življena stvarnost.³

No ipak, kao da karizme podjeljuju duhove u Crkvi. Dok ih jedni gorljivo brane, drugi se prema njima odnašaju s nepovjerenjem. Prvi se pozivaju posebno na Pavlove poslanice i na iskustvo prvotne Crkve, koje izgleda da se i u naše vrijeme ponavlja, dok drugi ukazuju na zastrañjenja do kojih su tijekom povijesti došli oni koji su se posebno pozivali na darove Duha i karizme.⁴ Pitanje ostaje i dalje u jednom živom previranju. Međutim, u Crkvi se sve više javljaju pokreti koji žele biti otvoreni darovima Duha i karizmama, ne želeći se nimalo odijeliti od hijerarhije, niti stvoriti zasebne zatvorene zajednice, nego žele izgrađivati Crkvu kako je to već Pavao

istaknuo u 1. Kor 12. Korisno je stoga i potrebno da se zaustavimo biblijsko—teološki na ovom pitanju, te da ga pokušamo postoralno vrednovati.

Zaustavimo se najprije na pojmu karizme.

POJAM KARIZME

Biblijsko—teološko značenje tog izraza jasno i pregledno izlaže F. Sullivan u svojoj knjizi, pa ćemo njega slijediti.

Riječ "karizma" dolazi od grčke riječi "charis", što znači "milost". Sufiks — *ma* nadodan korijenu "charis" tvori riječ čije je temeljno značenje "djelo milosti" ili "dar milosti". Kao što je pojam milosti (charis) ključni Pavlov pojam, nije čudnovato da je izraz "charisma" ta-

1. Usp. F. A. Sullivan, *Karizme i karizmatika obnova, biblijsko—teološka studija, "Duh i voda"*, Jelsa, 1984. str. 39. sl. Ovom ćemo se knjigom posebno služiti u našem članku. R. Laurentin, *Karizmatička obnova*, KS, Zagreb, 1979, str. 13 sl; L. J. Suenens, *Lo Spirito Santo nostra speranza*, Ediz. Paoj., 1976.

2. Usp. F. Sullivan, *nav. dj.*, 12 sl.

3. Usp. F. Sullivan, *nav. dj.*, 15 sl; H. Mühlen, *Obnova kršćanske vjere, "Duh i voda"*, Jelsa, 1984. str. 12 sl.

4. Usp. H. Mühlen (Hg.), *Geistesgaben heute*, Matthias—Grünwald—Verlag, Mainz, 1982, 34 sl.

kođer izrazito Pavlova riječ. Od 17 puta što je nalazimo u Novom zavjetu (NZ) – 16 puta je donosi Pavao, a jednom 1. Pt 4,10.

Makar izraz "charisma" uvijek odražava temeljno značenje milosti (charis), ipak možemo razlikovati tri različita "dara milosti" kojima Pavao pridijeva izraz "charisma".

a) Na nekim mjestima "charisma" označava bitnu milost otkupljenja i vječnog života (usp. Rim 5,15 sl. i 6,23);

b) na drugim mjestima označava darove Božje blagonaklonosti, dane bilo pojedincima (usp. 2. Kor 1,10), bilo narodu (usp. Rim 11,29);

c) treća i najznačajnija Pavlova upotreba riječi *charisma* povezana je s jednako specifičnim Pavlovim shvaćanjem kršćanske zajednice kao "tijela Kristova". Ovdje se riječ pojavljuje u množini i opisuje darove milosti koji su podijeljeni članovima zajednice s obzirom na ulogu ili službu koju svatko od njih ima. Naša današnja riječ "karizma" odgovara ovoj trećoj i najspecifičnijoj Pavlovoj upotrebi. Mi ne upotrebljavamo riječ "karizma" kad namjeravamo govoriti o darovima milosti kao što su otkupljenje i vječni život. Ali je za nas važno znati da je Pavao tako nju upotrijebio, jer nas to upućuje na nutarnju povezanost između "karizama" i bitne *karizme* božanskog života koju nam je Otac blagonaklono darovao u Kristu. Karizme su raznovrsni načini u kojima se očituje Božja blagonaklonost u životu pojedinih kršćana, posebno time što ih čini djelotvornim sredstvima milosti prema drugima u tijelu Kristovu.

Ono što karizme razlikuje od bitnih darova milosti kao što su otkupljenje i vječni život, kao i od drugih darova milosti kao vjere, nade i ljubavi, jest njihova raznolikost i način kako su podijeljeni među članove Tijela. Svatko naime u kršćanskoj zajednici prima bitni dar milosti, a karizme su raspodijeljene tako da jedan prima ovaj dar, drugi onaj, i nema karizme koju bi svatko trebao imati ili bi se trebao njoj nadati (usp. 1. Kor 7,7; Rim 12,6).

Tako, gotovo doslovno, opisuje Sullivan pojam karizama.⁵ Karizme su sasvim jasno istaknute kao djelo Duha Svetoga u Crkvi. Da bismo ih pravo razumjeli, treba se makar kratko i općenito osvrnuti na djelovanje Duha Svetoga u Izra-

elu, u Isusu Kristu te u Crkvi.

DUH SVETI U IZRAELU, U ISUSU I U CRKVI

1. Svi važniji Božji zahvati u povijesti Izraela djelo su Božjega Duha. On ispunjava i zahvaća suce koji upravljaju Izraelom u teškim okolnostima poslije ulaska u Obećanu zemlju; on ispunjava Mojsija i od istoga Duga daje i sedamdesetorici starješina (usp. Br 11,6 sl. 25); Duh Božji počiva na Jošui koji je naslijedio Mojsija i uvađa Izraela u Obećanu zemlju.

Proroci su na poseban način puni Duha Božjega, te u njemu proriču i otkrivaju narodu volju Božju. Izaija ističe kako Duh Božji ostvaruje plan spasenja. Zbog toga će punina Duha Božjega počivati na Mesiji koji će u punini ostvariti spasenje Izraela.

Oslobođenje iz Egipta ostvaruje se snagom Duha (Iz 63,7 – 14) kao što će se i oslobođenje iz Babilona ostvariti snagom istoga Duha (Iz 60 – 61). I Mesija će izvesti djelo izbavljenja Izraela u punini Duha koji će na njemu počivati, te će on tako uspostaviti prvotno stanje raja zemaljskog (usp. Iz 11,1 – 25).

Prorok Ezekiel na poseban način promatra djelo Duha Božjega u Izraelskom narodu, koje će se ostvariti u eshatološko vrijeme: Gospodin će izliti u ljudska srca novi duh... (Ez 36,25 – 27); po tom duhu oni će oživjeti iz stanja smrti (Ez 37,3 sl. 11). Gospodin će izliti duh svoj na dom Izraelov (Ez 39, 29). Duh Božji dakle čisti srca, prodire u nutrinu čovjeka i posvećuje svoj narod. To je nova etapa u povijesti spasenja, kad Bog po svojem Duhu postaje nutarnje načelo vjernog i svetog života Izraela.⁶

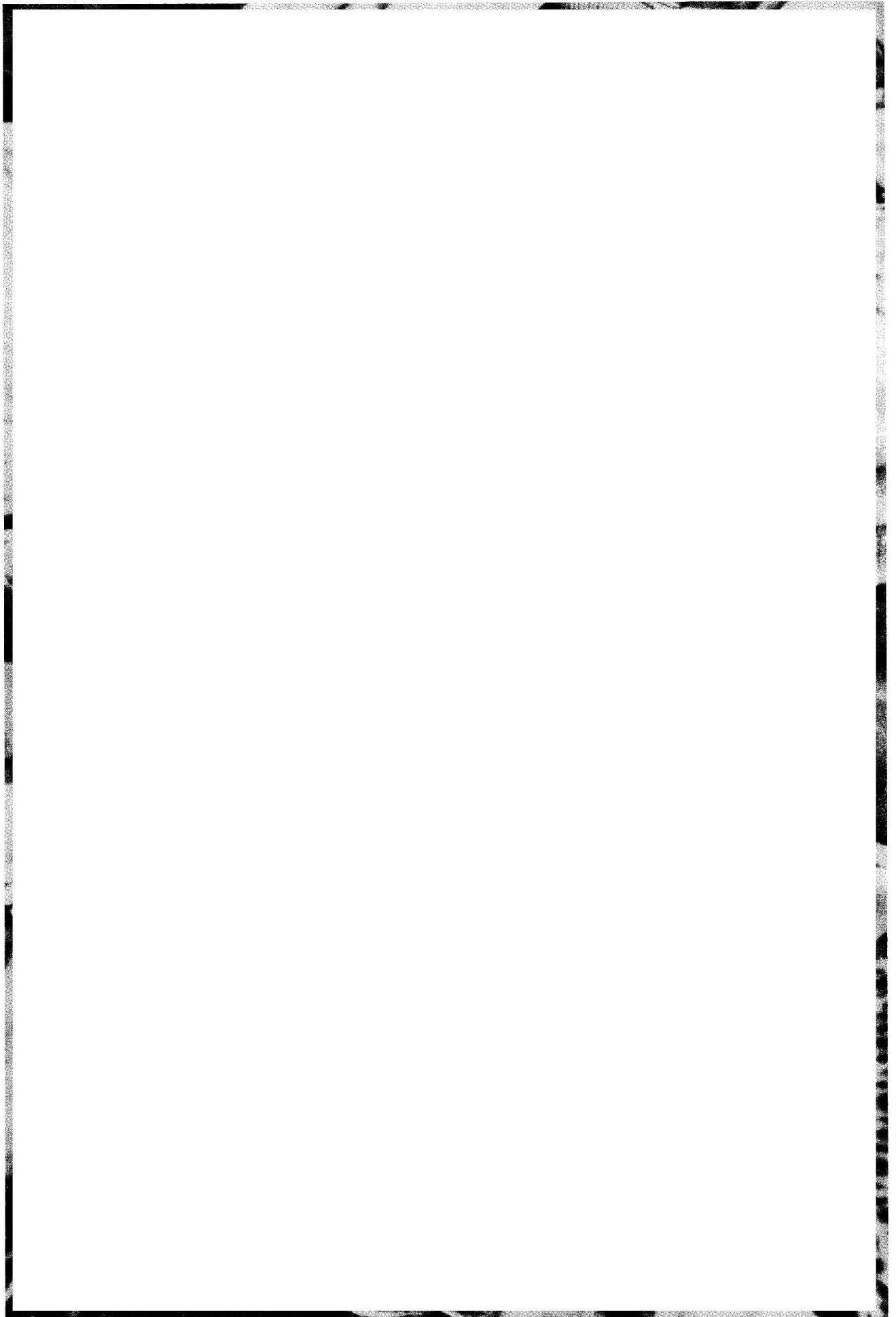
Prorok Joel naviješta kako će se Duh Božji na kraju vremena (u eshatonu) izliti na svako tijelo, na svakog čovjeka, kako će on biti baština svakog pojedinog člana naroda Božjega. (Jl 3, 1 – 2).⁷

Dakle: Bog preko svojeg Duha vodi Izraela podižući heroje i ratnike, kraljeve, vođe, na-

5. Usp. F. Sullivan, *nav. dj.*, 17 sl.

6. Usp. J. Marčelić, Duh Sveti u povijesti spasenja, CUS 2 (1983) 123;

7. Usp. J. Marčelić, *nav. dj.*, 124;

dahnjujući proroke i mudrace. Naviješteni Mesija sve će to posjedovati u višem i punom smislu.⁸

2. Kad je došao Isus Krist, Mesija, vidimo da se doista na njemu ispunjava proroštvo Starog zavjeta (SZ) te je on ispunjen Duhom Božjim, već od djevičanskog začeća po Duhu (Lk 1, 35). Na njegovu krštenju Duh silazi na njega na jedan novi način u liku goluba (usp. Mt 3,16). Nad njim u Jordanu lebdi Duh Božji kao nad pravodama. I tako naviješta kako će po njemu započeti novo stvaranje, novo oblikovanje čovječanstva.⁹

U snazi Duha Isus pobjeđuje sotonu i njegove napasti u pustinji.¹⁰ Čitav javni Isusov život u snazi je Božjega Duha: i kad propovijeda siromasima (usp. Lk 4,18 – 21 sa Iz 61,1 – 2), i kad liječi bolesne i uskrisuje mrtve (usp. Lk 5, 17; 6,19; 8,46; Mt 18,20).¹¹ U Duhu Isus moli i prinosi sebe kao žrtvu vršeći dakle svoju svećeničku službu (usp. Lk 3,4; 5,16; 6,12; Heb 9, 14).¹²

Sam Isus obećava apostolima da će u snazi Duha nastaviti po njima svoje djelo (usp. Iv 14,15 s 11; 15,26 sl; 16,5 s 11.).¹³

3. Crkva nastavlja djelo Isusa Krista. Zapravo, ona je tijelo Kristovo, te je stoga i puna Duha Kristova. Dapače, Isus je izričito rekao da ne može poslati svojeg Duha u konačnoj punini dok ne bude proslavljen (Iv 7,39), te je tako u Crkvi, poslije njegova uskrsnuća, jedna nova punina Duha Božjega, Duha Kristova.¹⁴

Uskrsnuli Gospodin višestruko dariva svoju Crkvu darom svojeg Duha, kako je to obećao na Posljednjoj večeri (usp. Iv 14; 15; 16). Tako već na sam dan Uskrasa daje apostolima svojeg Duha i vlast opraštanja grijeha (Iv 20,22 sl.); a na dan Duhova izliva na njih puninu svojih darova (usp. Dj 2,5 sl. 17 sl.), svi su ispunjeni Duhom Svetim (Dj 2,4.11), kako je prorekao Joel (Dj 2,14 – 21 usp. Jl 3,1 – 5).

Darom Duha prožet je život prvotne Crkve. Kao što je Ivan Krstitelj prorekao da će Mesija krstiti u Duhu (Mk 1,8), vidimo da se Duh daje u krštenju (Dj 2,38 sl; 9,17; 10,44; 19,6). Duh vodi prvotnu Crkvu i njezine navjestitelje, uvodi ih u njihovo poslanje (Dj 20,28), on rješava teškoće do kojih dolazi u životu prvotne Crkve te daje i pravne norme (usp. Dj 15,28); on

dijeli službe (Dj 6,6; 13,2 sl.) i potvrđuje svjedočanstvo Crkve. (Dj 5,32).

Apostol Pavao sa svoje strane ističe kako po Duhu vjernik ulazi u novo stanje: Duh posve prožima vjernika, u njemu moli, čini ga sinom Božjim (usp. Rim 8,14 – 17). Duh to ostvaruje tako što vjernika povezuje s Kristom i s Ocem, jer je on Duh Kristov i Duh Očev (usp. Rim 8, 9; Iv 14,26); tako ga ujedno čini dionikom tijela Kristova (usp. 1. Kor 12,12 sl; Ef 4,12 sl.).

To djelovanje Duha Svetoga jasno ističe II. vatikanski u konstituciji o Crkvi, kad govori o tom kako je Duh Sveti posvetitelj Crkve. Korišno je pročitati čitav br. 4, gdje se opisuje djelovanje Duha u Crkvi i u pojedinim vjernicima; on Crkvi dijeli različite darove i čini je spremnom za poslanje koje joj Trojstveni Bog dodjeljuje.

Djelovanje Duha Božjega u Crkvi istaknuto je također u slici Hrama (kako se to opisuje u Ef 2,19 sl. te u 1. Pt 2,5 sl.). I to se veže sa starozavjetnim slikama Božje prisutnosti u Hramu, na koju upućuje Isus kad govori o hramu svojeg tijela.¹⁵ I na ovu poredbu također upućuje II. vatikanski u konstituciji o Crkvi (LG 6 d).

Otajstvo Isusa Krista nastavlja se u Crkvi, te je i prisustvo Duha u njoj prisutno kao i u Kristu, zapravo u njoj djeluje Kristov Duh koji je potiče na isto poslanje kao i Isusa Krista.¹⁶ To je izraženo u slici tijela Kristova, koju također donosi II. vatikanski (LG 7).

Ne možemo shvatiti otajstva Crkve bez njezine povezanosti s čitavim Presv. Trojstvom. A Otac i Sin su na poseban način prisutni i djelotvorni u Crkvi po svojem Duhu, koji je Duh Oca i Duh Sina, te on u njoj i preko nje izvodi

8. Usp. Marčelić, *nav. dj.*, 125;

9. Usp. Marčelić, *nav. dj.*, 126 – 127;

10. Usp. Marčelić, *nav. dj.*, 128 sl; R. Cantalamessa, *Lo Spirito Santo nella vita di Gesù*, Ancora, Milano, 1982, 29 sl.

11. Usp. Marčelić, *nav. dj.*, 129; Cantalamessa, *nav. dj.*, 55 sl.

12. Usp. Marčelić, *nav. dj.*, 129;

13. Usp. Marčelić, *nav. dj.*, 129 sl.

14. Usp. Marčelić, *nav. dj.*, 130 sl; Cantalamessa, *nav. dj.*, 29 sl. 55 sl. 75 sl.

15. Usp. R. Sch nackenburg, *Wesenszüge und Geheimnis der Kirche nach dem Neuen Testament*, u *Holböck–Sartory, Mysterium Kirche*, Otto Müller Verlag, Salzburg, 1962, II, 167 sl.

16. Usp. Mühlén, *Obnova kršćanske vjere*, *nav. dj.*, 123 sl.

sva svoja djela koja je ostvario u povijesti spasenja. Dapače, ona postaje eshatološka zajednica spasenja u kojoj su svi povijesno—spasenjski Božji zahvati dovedeni do svojeg vrhunca: naime, po punini dara Duha, koji je obećan Mesiji i narodu Božjem, te po različitim darovima i djelovanjima koji odatle slijede.¹⁷

Kad imamo pred očima cjelovit pogled na Crkvu i na djelovanje Trojstvenog Boga u njoj i po njoj, te posebno Duha Svetoga, što je tema našeg razmišljanja, u kojega je Crkva kao u more uronjena, onda možemo prijeći na pojedine darove i karizme koje Duh Sveti dijeli Crkvi.

KARIZME U CRKVI

Kad smo na početku govorili o samom pojmu karizama, uočili smo da je apostol Pavao na poseban način doživio te darove i da o njima govori u svojim poslanicama. Pavao se naime, kao trajni putujući misionar koji naviješta evanđelje i osniva Crkve, posebno susreće s Božjim djelovanjem pri osnivanju i vođenju crkava. Shvatljivo je stoga da nam Apostol daje u svojim poslanicama, makar one bile prigodni spisi, vrlo bogatu ekleziologiju i ujedno nauk o karizmama. Značajno je da on o tom ne govori teorijski, nego se suočava s konkretnim pitanjima i poteškoćama te iznosi nauk u cilju rješenja tih pitanja.¹⁸

Pavlovo je živo iskustvo Crkve bilo u korintskoj crkvenoj zajednici koja je većim dijelom bila sastavljena od obraćenih pogana. U njoj je Duh Božji obilno djelovao i obdario je mnogim darovima. Tako je ona, pomognuta tim darovima, rasla i razvijala se. Ali to je ujedno dovelo do poteškoća u njoj. Bilo je više problema u toj novoobraćenoj zajednici, ali nas ovdje zanima samo ono što se odnosi na karizme, na darove Duha.

U 1. Kor 12,8 – 10 nalazimo Pavlovo osobno poznavanje posebnih darova koji su došli do izražaja u korintskoj crkvi. Možemo spomenuti neke od tih darova. Uz dar govora i znanja koje Pavao spominje odmah na početku svojeg pisma Korinćanima, čime daje naslutiti da će oni imati veliku važnost u samoj poslanici, spominje ih i u 12. gl. uz ostale darove: dar mu-

drosti i znanja i spoznanja (12,8), dar vjere (12,9), dar ozdravljanja (12,9), dar čudesa (12,10), dar proricanja (12,10), sposobnosti razlikovanja duhova (12,10), dar tumačenja jezika (12,10), služba apostola (12,28), dar pružanja pomoći, zbrinjavanja, dar upravljanja (12,28), dar jezika (12,30).¹⁹

Važno je posebno uočiti način Pavlova pristupa ovim darovima. Odmah na početku poslanice Pavao stavlja u prvi plan darove govora i znanja (1. Kor 1,6). On te darove navodi i u poglavlju 12, ali dar jezika nabraja poslije drugih darova (12,10; 12,28.30). A u poglavlju 14. želi obuzdati precjenjivanje dara govora u jezicima kod Korinćana. Dok u pogl. 13. vidimo kako ističe da će nestati proroštvo, jezici i znanje – najvjerojatnije tri dara zbog kojih su se Korinćani najviše dičili.²⁰

Zanimljivo je da Pavao ni najmanje ne zaključuje da bi te darove trebalo isključiti iz upotrebe zato što se zbog njih događaju neredi. Naprotiv, Pavao je svjestan da su ti darovi potrebni za izgradnju zajednice, te ih prema tom cilju i usmjerava (12,7). On ističe da je njihov izvor u Bogu i da oni moraju voditi toj izgradnji u Bogu po Duhu koji je isti u svima. Duh Božji jest izvor jedinstva. Pavao doista razlikuje darove, službe i učinke, ali su u stvari sve to djelovanja koja vode k Bogu.²¹

ULOGA KARIZAMA

Karizme su dakle potrebne u svojoj raznolikosti. To nam Pavao osvjetljuje slikom tijela u kojem imamo različite udove, a svi udovi služe na izgradnju jednog tijela. Tako je i s darovima koje Duh dijeli Crkvi. I upravo stoga, ističe Pavao, nemaju svi iste darove: nisu svi apostoli, ni učitelji, ni proroci... niti svi imaju darove ozdravljanja ili dar govora u jezicima (usp. 12,29 – 30).²²

17. Usp. Schnackenburg, *nav. dj.*, 142 sl.

18. Usp. *Il messaggio della salvezza*, LDC, V, 529 sl.

19. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 25 – 32;

20. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 25;

21. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 26 – 27;

22. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 31 sl.; A. Bittlinger, *L'esperienza protocristiana dello Spirito*, u *La riscoperta dello Spirito*, Esperienza e teologia dello Spirito Sa-

U pristupu darovima Pavao nam ujedno, premda usput, donosi i ljestvicu vrednovanja pojedinih darova. Na prvom su mjestu apostoli, pa proroci, te učitelji (12,28) i dalje ostali darovi.²³

Zanimljivo je da Pavao u prva tri najvažnija dara spominje osobe koje su nosioci tih darova, te po njima također određene službe. Tako vidimo da se u danim slučajevima dar i služba vežu u jedno, i zapravo jedno drugo utemeljuje.

ČEŽNJA ZA DAROVIMA

Ne samo da Pavao ne odbacuje darove zbog određenih zloupotreba do kojih je u Korintu došlo nego potiče Korinćane da za njima čeznu (12,31; 14,1). I to za onim najvišima.

Dobro je ovdje imati pred očima da su Korinćani, dolazeći iz poganstva, imali određena poganska iskustva, posebno što se tiče "pneumatika" (duhovnih darova). I upravo se na te darove osvrće Apostol, jer su oni mogli biti i bili su krivo shvaćeni. On nastoji poučiti Korinćane i pravo ih usmjeriti.

Na čovjeka može naime djelovati različiti "duh" – Božji ili svjetski, idolski, sotonski. Pošto je Pavao uputio Korinćane u tu razliku (pogl. 12 – 14), potiče ih da teže za najvišim darovima.²⁴ Ali pri tumačenju tih razlika, dok je naime Korinćanima iznosio pravo značenje pneumatika, nije uopće upotrebljavao taj izraz (pneumatika) da ne bi posve smutio pojmove kod Korinćana, nego je upotrebljavao izraz charismata. Tek poslije toga upotrebljava izraz pneumatika – pneumatikoi u svojem novom značenju, bez dvosmislenosti, na kojoj se dobrim dijelom temeljila i pomutnja (dvosmislenost naime u teoriji i praksi).²⁵

KARIZME I LJUBAV

Zanimljivo je uočiti kako Pavao nastavlja svoje izlaganje o darovima. Pošto je upozorio Korinćane na njihova zastranjenja i potakao ih da pripaze na pravo značenje i svrhu darova, predložio im je da čeznu za najvišim darovima.

I tad najednom prelazi na govor o ljubavi.

Međutim, on ljubav ne naziva karizmom, nego "najuzvišenijim putom" (1. Kor 12,31 b). Uočimo dobro taj Pavlov postupak. Ljubav se naime ne svrstava među karizme, u užem smislu, koje se dijele pojedincima: jednima jedne, drugima druge. Ljubav nikako nije takav dar koji bi samo neki mogli imati, a drugi ne. Ona je dar koji svi trebaju imati, te se prema tome ona ne može uvrstiti u karizme u užem smislu, kao što su gore nabrojene.²⁶

Makar ljubav ne bila karizma u užem smislu, ona je prisutna u svakoj pravoj karizmi. Stoga Pavao i nabroja pojedine karizme i naglašava da bi bile ništa kad bi bile lišene ljubavi (1. Kor 13,1.2.3).

Zanimljivo je da u ranijem popisu karizma Pavao navodi dar jezika na posljednjem mjestu, ovdje, pak, kad je riječ o nevrijednosti darova, ako nisu prožeti ljubavlju, Pavao stavlja na prvo mjesto dar jezika. I na taj način želi istaknuti relativnost te karizme zbog koje su se Korinćani oholili i tako pokazivali da nisu prožeti ljubavlju.²⁷

Pavao jasno prihvaća mogućnost da netko može imati i velike karizmatičke darove, ali da bude bez ljubavi, te da mu to "ništa ne koristi" (1. Kor 13,3).²⁸

Ljubav nadilazi sve karizme i po tome što one imaju tek vremenitu ulogu u izgradnji Crkve, te će na kraju vremena prestati. Ostatak će samo ljubav kao vrhunska krepost (1. Kor 13,8 – 10).²⁹

Uočavajući veličinu ljubavi, možda se više puta čuje da je jedino ljubav važna i potrebna, te se nekako s omalovažavanjem spominju drugi darovi mimo ljubavi. Pavao ipak tako ne razmišlja. On naime kaže: "Čeznite za najvišim darovima" (12,31 a) i odmah prelazi na opis "najuzvišenijeg puta" ljubavi (12,31 b; 13).

I u pogl. 13, govoreći o ljubavi, Pavao ne isključuje ostale darove, karizme, nego ih želi

nto", a cura di C. Heitmann – H. Mühlén, Jaca Book, Milano, 1977, 27 – 45;

23. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 30 sl.

24. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 19–24, 32–33;

25. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 19 – 24;

26. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 33;

27. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 34;

28. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 34 sl.

29. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 35;

pravo uključiti u Božji plan koji je plan izgradnje tijela Kristova. Ljubav djeluje preko karizama i ostalih darova kao preko svojih instrumenata! Odatle slijedi da su "bolje karizme" one koje više pomažu izgradnji zajednice, koje više omogućuju ljubavi da se utjelovi u zajednici!³⁰

KARIZME U POSLANICI RIMLJANIMA

S pravom ističe P. Sullivan da postoji razlika u nabranju karizama u 1. Kor 12 te u Rim 12. Tražeći razlog toj razlici, razmišlja na slijedeći način:

1. Kor 12,8 – 10 odražava Pavlovo osobno poznavanje posebnih darova koji su više došli do izražaja kod Korinćana u njegovo vrijeme. Međutim, kad piše Rimljanima, piše im s nakanom da im se predstavi i da im iznese "svoje evanđelje", jer ih izgleda nije dotad osobno poznao. Odatle s pravom smijemo zaključivati da Pavao u Rim 12,6 – 8 nabraja one karizme koje očekuje da će imati svaka kršćanska zajednica. U tom je pogledu značajno da se u tom popisu nalazi proroštvo na prvom mjestu, a da nisu spomenuti darovi ozdravljanja, čudesa, jezika i tumačenja jezika. Čini se, razmišlja P. Sullivan, da je Pavao očekivao da će dar proroštva naći u svakoj kršćanskoj zajednici, pa i u rimskoj, kao jedan od temeljnih darova, a za ostale darove ne smatra da su toliko potrebni i nužni, te ih i ne spominje Rimljanima.³¹

U svakom slučaju, čini se da Pavao ne misli dati iscrpan popis karizama ni u Kor. ni u Rim. Naime, vidimo da u 1. Kor 12,8 – 10 nabraja devet karizama s kojima se konkretno susreo u Korintu i koje su prouzrokovala određena pitanja; pri kraju istog poglavlja nabraja i druge karizme koje nije spomenuo na početku (12,28). Slično imamo i u Rim 12 spomenute neke zajedničke karizme s 1. Kor 12, ali susrećemo i neke nove, kao dar posluživanja, pouke, poticanja, dijeljenja dobara, upravljanja, vršenja milosrđa (Rim 12,6–8).

S pravom možemo zaključiti da Apostol ne želi nabrojiti sve moguće karizme, nego ističe neke konkretne koje su za određenu zajednicu posebno važne. Duh naime slobodno dije-

li svoje darove kako ih Crkva, tijelo Kristovo, treba. Tako je činio u apostolsko doba, tako to čini u povijesti i činit će sve do kraja vremena.³²

KARIZME U POSLANICI EFEŽANIMA

Poslanica Efežanima govori također o različitim darovima milosti koje Krist dijeli svojim vjernicima, te "jedne postavlja za apostole, druge za proroke, jedne za evanđeliste, druge za pastire i učitelje". Sve te različite službe usmjerene su izgradnji tijela Kristova (Ef 4,7.11 – 12).

Imamo tako naglašenu raznolikost darova s jedne strane, i njihovu usmjerenost na izgradnju jedinstvenog tijela Kristova s druge strane, jer je "jedno tijelo i jedan Duh... jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje... jedan Bog i Otac sviju" (Ef 4,4 – 6).

Poslanica Efežanima ima još nekih specifičnosti. Dok se u 1. Kor 12 i Rim 12 karizme pridijevaju Duhu, to se ovdje pridijevaju Kristu. Nadalje, odlomak Ef 4 povezuje karizme i različite službe u Crkvi, kao i sakrament krštenja. Sakramentalnu ulogu u ostvarivanju jedinstva tijela Kristova ističe Pavao također u 1. Kor 10 – 11 kad govori o euharistiji. Tako već ovdje vidimo kako se vežu zajedno: karizme – službe (institucija) – sakramenti. No o tom mislimo nešto više kasnije reći.

Pokušajmo sad nešto reći o naravi darova.

NARAV POJEDINIH KARIZAMA

P. Sullivan ističe da naše suvremeno iskustvo karizama, kako ga susrećemo u Obnovi u Duhu, upućuje na iskustvo o kojem Pavao govori u svojim poslanicama. Stoga nam ono može pomoći da bolje shvatimo nejasne Pavlove izražaje i čitavu zbilju karizama u Korintu i prvotnoj Crkvi.³³ U opisivanju naravi pojedinih karizama i mi se osvrćemo na ovo međusobno svjet-

30. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 33;

31. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 26 – 27;

32. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 25 – 26, 35 – 38;

33. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 16;

lo, slijedeći uglavnom P. Sullivana.³⁴

– *Dar apostolata* (1. Kor 12,28; Ef 4,11): on nam je dovoljno jasan iz raznih novozavjetnih tekstova. Njega posjeduju izabrani svjedoci koje je Isus pozvao u svoju službu i nasljedovanje i koji su svjedoci Isusove muke, smrti i uskrsnuća. U najužem smislu, tu su uključena "dva-naestorica", ali i Pavao i neki drugi "svjedoci uskrsnuća" koji utemeljuju Crkvu (usp. 1. Kor 15,5 – 9).³⁵

– *Dar proroštva* (1. Kor 12,28; 14,3 Rim 12,6 b; Ef 4,11): i ovaj nam je dar dobro poznat iz SZ i iz Isusova života. Ipak u njemu treba razlikovati "proroke" koji imaju stalnu službu u Crkvi i na kojima je Crkva utemeljena, zajedno s apostolima (Ef 2,20), te koji zajedno s apostolima i primaju objavu (Ef 3,5). Uz njih, naime, nalazimo vjernike koji prolazno primaju dar proroštva makar ne bili proroci. U Obnovi u Duhu tome se daje naziv "zajedničarsko proroštvo" ("congregational Prophecy"), ne ukoliko bi zajednica prorokovala, nego ukoliko se prolazni dar proroštva dijeli pojedincu u zajednici kad to Gospodin smatra potrebnim premda dotični nema stalne "proročke službe".³⁶

– *Dar učiteljstva* (1. Kor 12,28; Rim 12, 7 b; Ef 4,11): on je dodijeljen pojedincima koji imaju stalnu službu u zajednici (usp. Dj 13,1). I za ovaj dar vrijedi također da ga netko može prolazno primiti makar nema službu učitelja u zajednici.

– *Dar govora* mudrosti i govora znanja (1 Kor 12,8): F. Sullivan drži da Pavao vidi karizmu kod jednog i drugog od ovih darova upravo u *govoru*, po kojem se očituje mudrost ili znanje. Božja nas mudrost uvodi u otajstvo Isusa Krista (usp. 1. Kor 2,7 – 10) i Božje nas znanje uvodi u spoznaju po kojoj vidimo da idoli nisu ništa (1. Kor 8,4).³⁸

– *Dar vjere* (1. Kor 12,9): budući da se karizme dijele pojedincima a ne svima, makar na korist sviju, očito je da ovdje Pavao ne misli na teologalnu krepost vjere, koja opravdava čovjeka i po kojoj "pravednik živi" (Rim 1,17), te bez koje nije moguće ugoditi Bogu. Čini se da je ovdje riječ o vrsti vjere koja može "premješati brda" (1. Kor 13,2), koja je dar povjerenja u Božju ljubav i svemoć što čudesno u danim slučajevima intervenira (usp. Dj 3,6).³⁹

– *Darovi ozdravljenja* (1. Kor 12,9.28): zanimljivo je da Pavao govori tri puta o tim darovima u pogl. 12, i svaki put upotrebljava izraz u množini: "darovi ozdravljanja" (karizme ozdravljanja). P. Sullivan odatle zaključuje da se pojedinim osobama, koje primaju te darove, Gospodin koristi s nekom učestalošću kao kanalima ili sredstvima božanske moći ozdravljanja, a ne da bi oni raspolagali trajnom karizmatikom moći ozdravljanja bolesnih.⁴⁰

– *Dar čudesa* (1. Kor 12,10.28): i ovaj dar Pavao imenuje u množini i to dvjema imenicama: *energemata dynameon* ("djelovanja čina moći"). P. Sullivan drži da upotreba dviju imenica u množini naglašava Pavlovu misao da svako čudo ili koje drugo očitovanje Božje moći jest posebna karizma. Ako je više takvih karizama dano jednom pojedincu, znači da ga je Bog odlučio s nekom učestalošću upotrijebiti kao sredstvo svojih "djela moći", kako je, znamo, upotrijebio Petra i Pavla.⁴¹

Dar razlikovanja duhova (1. Kor 12,10): budući da ovaj dar slijedi neposredno poslije dara proroštva, najvjerojatnije Pavao ovdje misli na to da netko po ovom daru može raspoznati kojim je "duhom" nadahnut govornik proroštva da li Božjim Duhom ili nekim drugim, da li naime proroštvo dolazi od Boga ili od nekog drugog duha (ljudskog ili sotonskog).⁴²

– *Dar jezika* (1. Kor 12,10; 14): ovaj je dar bio izvor posebnih poteškoća u Korintu, te o njemu Pavao najviše govori. Ipak, uza sve to, on nam ostaje nekako najnerazumljiviji. Upravo na ovom području čini se da imamo posebnu paralelu s iskustvom što se susreće u molitvenim grupama Obnove u Duhu. Stoga P. Sullivan daru jezika posvećuje jedno poglavlje, koje je za-

34. Usp. također H. Mühlen (Hg), *Geistesgaben heute*, nav. dj.,; Sullivan i Mühlen upućuju i na druga djela.

35. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 30;

36. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 30, 37, 78 st.; o proroštvu Sullivan opširno raspravlja u pogl. 7: 75 – 98;

37. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 31, 37;

38. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 28;

39. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 28;

40. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 29, 31; o karizmi ozdravljanja P. Sullivan govori opširnije u posebnom pogl. 9: 125 – 139;

41. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 29, 31;

42. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 29 – 30;

sebna mala studija o tome.⁴³ Na temelju biblijskih tekstova i u svjetlu spomenutih iskustava u molitvenim skupinama, čini se da je "dar jezika" odn. "govora u jezicima" bio u Korintu jedna vrsta molitve koja prvotno koristi pojedincu koji na ljudski nerazumljiv način razgovara s Bogom kao Ocem i tako sebe izgrađuje.⁴⁴ F. Sullivan tumači taj dar na slijedeći način:

"Vrijednost ovog dara molitve (tj. govorenja u jezicima) čini se da leži u tom što oslobađa dubine ljudskog duha da izrazi naglas i riječima (to jest služeći se tijelom kao integralnim dijelom osobe) ono za što ne može naći riječi da izrazi pojmovno. Većina ljudi koji na taj način mole nalaze u svojem 'novom jeziku' jezik hvale (ili veličanja Boga), preko kojeg uspijevaju izraziti ono što inače ne bi uspjeli reći Bogu, kao i svoju želju da ga slave zbog onoga što je On sam u sebi. Dok je za mnoge napor oko izricanja slave Bogu svojim vlastitim riječima tako težak da otežava polet duha, molitva u jezicima pruža nenaporan način da se riječima izrazi njihov stav slavljenja. (...) Mislim da bi dublji i podrobniji studij sadašnjeg iskustva molitve u jezicima, od strane stručnjaka s područja kršćanske duhovnosti, otkrio razjašnjavajuće analogije između ovog i drugih oblika molitve u kojima 'Duh moli, dok razum (um) miruje'."⁴⁵

– *Dar pjevanja u jezicima ili pjevanja u Duhu* (1. Kor 14,15): on je srodan s darom govora u jezicima. Njega bismo mogli opisati riječima sv. Augustina koji tumačeći Psalam 33 "Cantate in jubilatione" ("Pjevajte s poklicima"), kaže: "Kod klicanja imamo zvukove koji očituju da srce govori jezikom koji se ne može izraziti riječima. I kome odgovara takvo klicanje ako li ne neizrecivom Bogu? On je, naime, neizreciv i ne može ga se izreći riječima; ali ako ga ne možeš izraziti riječima, ne možeš ostati ni u šutnji. Što preostaje negoli pjevati klicanjem, tako da se tvoje srce može radovati bez riječi i da tvoja neograničena radost ne bude ograničena ogradom slogova."⁴⁶

– *Dar tumačenja jezika* (1. Kor 12,10): ovaj je dar jasno usmjeren i povezan s govorom u jezicima. Zbog toga Pavao i traži od Korinćana da se ne govori u jezicima ako nema u zajednici nekoga tko će to protumačiti (1. Kor 14, 28) i potiče onoga koji govori jezikom da se mo-

li za dar tumačenja (1. Kor 14,13).⁴⁷

– *Dar pružanja pomoći, dar upravljanja* (1. Kor 12,28): u grčkom izvorniku ove su riječi u množini i teško ih je doslovno prevesti. Smisao bi im bio: "čini pružanja pomoći" i "čini upravljanja" (usp. Rim 12,8; Ef 4,11; 1. Sol 5, 12). Upotreba imenica u množini, po P. Sullivanu, upućuje na to da je svako od tih djelovanja posebna karizma.⁴⁸

– *Dar posluživanja* (Rim 12,7 a): u čemu je narav ovog dara, nije sasvim jasno. F. Sullivan ga povezuje s tekstom u 1. Kor 16,15 – 16, te zaključuje da bi možda mogao označavati služenje koje su vršili Stefana i drugi, a koje bi uključivalo neku vrstu upravne uloge u zajednici.⁴⁹

– *Dar poticanja* (Rim 12,8 a): budući da o ovom daru piše Pavao Rimljanima, značilo bi da on očekuje da u svakoj kršćanskoj zajednici bude netko s posebnim darom poticanja. Dok proroštvo može također biti riječ poticanja (usp. 1. Kor 14,3), dotle neka druga osoba može imati poseban dar poticanja a da nema dara proroštva.⁵⁰

– *Dar dijeljenja* (Rim 12,8b): čini se da ovdje Pavao misli na karizmu dijeljenja vlastitih dobara s drugima (usp. 1. Kor 16,1–2).⁵¹

– *Dar vršenja milosrđa* (Rim 12,8 d): i to je poseban dar Duha koji treba vršiti radosno na izgradnju Crkve.⁵²

Ovdje smo donijeli pregled karizama koje nabroja sv. Pavao, ali on nije time želio, spomenusmo ranije, iscrpiti sve karizme koje Duh dijeli Crkvi. Sve su one u službi izgradnje Crkve, na što se želimo sad osvrnuti.

ULOGA KARIZAMA U CRKVI

Pavao jasno postavlja načelo "Svakomu se daje objava Duha na opću korist" (1. Kor 12,

43. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 99 – 123;

44. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 102 sl;

45. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 119;

46. Enarr. in Psalmos, 32, II, sermo 1,8 CCL 38, 254; navedeno prema Sullivanu, *nav. dj.*, 121 – 122;

47. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 123 sl;

48. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 31,38;

49. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 37;

50. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 37 – 38;

51. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 38;

52. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 38;

7). I kad raspravlja o daru jezika, to mu je temeljno načelo: ako dar jezika pomaže izgradnji, onda neka se upotrebljava, ali ako on druge sablažnjava i sprečava rast zajednice, neka se ne upotrebljava u zajednici. Ipak se može dogoditi da pojedincu koristi govor u jezicima, pa neka ga onda upotrebljava privatno (usp. 1. Kor 14, 4).⁵³

Službe i darovi koje spominje Poslanica Efežanima jasno upućuju da je sve to dano na izgradnju Kristova tijela "dok ne postignemo jedinstvo vjere i punu spoznaju Sina Božjega, stanje savršena čovjeka, punu mjeru Kristova rasta" (Ef 4,13 – 14). U ovom odlomku ujedno uočavamo širinu i domet ovih darova. Zahvaćeno je naime čitavo Kristovo tijelo u taj rast, svi njegovi udovi koji trebaju rasti do punine "savršena čovjeka" u Kristu. Perspektiva je tog rasta – "puna mjera Kristova rasta", koja će se tek na kraju vremena ostvariti, kad Krist sve podloži sebi i preda Ocu (usp. 1. Kor 15,24–25).

S pravom II. vatikanski sabor opisuje karizme kao "posebne milosti kojima (Duh Sveti vjernike) čini sposobnima i spremnima da prime razna djela ili dužnosti korisne za obnovu i veću izgradnju Crkve" (LG, 12 b). P. Sullivan zgodno primjećuje da je značajno što sabor stavlja na prvo mjesto obnovu Crkve, a zatim izgradnju.⁵⁴

Usprkos zloupotrebama tih darova u Korintskoj Crkvi, Pavao ne dolazi do zaključka da ih treba izbaciti, nego naprotiv, inzistira da ih treba razborito upotrebljavati na izgradnju Crkve. Slično tome, kad su se pogani pod utjecajem raznih duhova, a ne Božjega Duha, slično ponašali, Pavao ni tada ne donosi zaključak da ih treba napustiti. Naprotiv, ističe da je potreban dar razlikovanja duhova da se može uočiti koji je duh na djelu (usp. 1. Kor 12,10).

Za Pavla je, dakle, posve normalna stvar da karizme ostaju u Crkvi i da se po njima izgrađuje Crkva. Dapače, on potiče Korinćane da čeznu za "većim darovima". I kad govori o ljubavi, ona je izvan niza karizama kao najuzvišeniji Božji dar, dar Duha (usp. Rim 5,5), kao najuzvišeniji put, te će ona ostati i u vječnosti. Ali ljubav se treba očitovati preko konkretnih darova, koji su kao udovi jednog Kristova tijela (usp. 1. Kor 12,12 sl; Rim 12,5 sl; Ef 4,11 sl.).

Pavao ipak vidi razlike među darovima.

Dok jedne vidi kao temeljne i uvijek potrebne u svim zajednicama (usp. Rim 12), druge promatra kao manje potrebne, a za neke darove drži da ih treba obustaviti u vršenju ako smetaju rastu zajednice dok traje takvo stanje, kako to iznosi o daru govora u jezicima.

Govoreći o karizmama, Drugi vatikanski sabor razlikuje redovite i izvanredne karizme: "Te karizme, bilo najsjajnije, bilo jednostavnije, i više raširene, budući da su osobito prilagođene potrebama Crkve i korisne, treba primiti sa zahvalom i utjehom. Izvanredne pak darove ne treba lakoumnno tražiti, niti se preuzetno smiju od njih očekivati plodovi apostolskih djela". (LG 12 b).

Dobro je ponovno spomenuti da Poslanica Rimljanima spominje upravo te obične karizme u životu zajednice.

KRITERIJI PROSUĐIVANJA KARIZAMA

Pavao o tim kriterijima govori dok govori o samim karizmama. Istaknimo ovdje neke kriterije.

1. Darovi proizlaze od Duha Kristova te ujedno Kristu vode. Tako nitko ne može reći: "Isus je Gospodin", nego u snazi Duha (1. Kor 12,3). To je dar mudrosti i znanja u koje nas Duh uvodi i tomu otajstvu sve ostalo služi dok na kraju vremena Isus sve ne podloži Ocu (usp. 1. Kor 15,28).

2. U Korintu je Pavao duboko doživio sablazan razjedinjenosti koja se očitovala na različitim područjima, pa i u euharistiji (usp. 1. Kor 10 – 11). O tom kriteriju jedinstva i sjedinjavanja zajednice posebno vodi računa Poslanica Efežanima (4,1 sl.).

3. Darovi su dani Crkvi za njezinu izgradnju, za izgradnju tijela Kristova. Autentičnost darova i njihova upotreba po tom će se kriteriju trebati trajno prosuđivati. Na to upućuje i usporedba s tijelom koje treba rasti do punine savršenosti u Kristu (usp. Ef 4,13). K tome vodi i usporedba s duhovnom zgradom o kojoj govori sv. Petar (1. Pt 2,5 sl.).

4. Vrhunski kriterij koji ravna upotrebom

53. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 27;

54. Usp. Sullivan, *nav. dj.*, 38;

darova jest ljubav.

O njoj Pavao opširno govori u 1. Kor 13. Pavao naime potiče Korinćane da čeznu za "većim darovima". I ti "veći darovi" usmjereni su prema ljubavi koja nije jedna karizma, nego nadilazi sve karizme i ujedno ih prožima. Po ljubavi se prosuđuje da li je jedan dar, makar bio "duhovni dar", doista karizma ili nije. Jer jedino ljubav konačno izgrađuje Crkvu, te jedino u njoj može neki "duhovni dar" ("pneumatika") biti karizmom.⁵⁵

KARIZME I SAKRAMENTI

Pavao je svjestan da su Korinćani obdareni svakovrsnim Božjim darovima (usp. 1. Kor 1, 5 sl; 2. Kor 9,3).

Zanimljivo je da Pavao u to obilje darova ubraja i darove koji su inače, kako vidimo iz drugih mjesta NZ, povezani uz pojedine sakramente: kao što je dar upravitelja, paštira, o čemu nam govori Poslanica Timoteju (1. Tim 4, 14; 2. Tim 1,6).

Sakramentalni vid dijeljenja darova više je istaknut kod Ivana koji u svojem evanđelju posebno to ističe.⁵⁶

Luka će u Djelima apostolskim na svoj način istaknuti i sakramentalni vid i karizmatičko očitovanje darova, bilo da ih spominje zasebno (usp. Dj 2,1 sl.), ili da ih povezuje uz krštenje ili potvrdu (usp. Dj 10,44 sl; 8,17 sl.) ili pak uz molitvu (usp. Dj 4,31; 5,32; 9,31 i dr.).⁵⁷

Sve je to jedinstveno djelovanje Duha Svetoga koji na različite načine dijeli svoje darove u svojoj slobodi, veže ih uz vidljive znakove po Kristovoj volji uz sakramente, dok drugi darovi nisu vezani uz neki sakramentalni znak, nego ih dariva, posebno kad mu se u molitvi utječemo, kako je to bilo i za prvih Duhova.

I Pavao na drugim mjestima jasno govori o sakramentalnom dijeljenju darova, posebno o krštenju (Rim 6), te o euharistiji (1. Kor 10 – 11) koja tvori naše zajedništvo u Kristu.

S vremenom se sve više uočavala razlika između sakramentalnih i izvansakramentalnih darova. U Korintu su izvansakramentalni darovi prouzročili Pavlu posebne probleme i poteškoće. Nije čudno da se to i kasnije događa. No

dok Pavao ne odbacuje izvansakramentalne darove, dotle će se u sljedećim razdobljima sve više od njih distancirati, posebno kad dođe do većih zloupotreba (npr. za vrijeme montanizma ili katarata, albigenza, Joakinita). Dakle, ne samo da će se razlikovati sakramentalni darovi i izvansakramentalni darovi nego će se na ove druge gledati s nepovjerenjem i odbacivati ih jer su u danom času bili uzrok teških zastranjenja.⁵⁸

Drugi vatikanski sabor ponovno uspostavlja povjerenje prema izvansakramentalnim darovima (koje obično nazivamo karizme) u Konstituciji o Crkvi. Ujedno pak naglašava razliku između sakramenata i karizama makar oboje potječe od Duha Svetoga:

"Isti Duh ne samo da po sakramentima i službama Božji narod posvećuje i vodi i kreposti- ma ga uresuje, nego svoje darove 'dijeleći kako hoće', dijeli među vjernicima svakoga staleža također posebne milosti..." (LG, 12 b).

KARIZME I HIJERARHIJA

Pavao u 1. Kor 12 i Rim 12 nabraja zajedno različite karizme, među koje ubraja i dar apostolata i dar upravljanja. I Poslanica Efežanima ističe darove upravljanja s posebnim odnosom na izgradnju Kristova tijela.

Za Pavla su dakle darovi upravljanja, kao i svi ostali darovi, plod Božjeg darivanja u jednom cilju – izgradnje Kristova tijela.

Čini se, dapače, da raznolikost službi uključuje raznolikost darova, odnosno različiti darovi upućuju na različite službe. Tako da Pavao promatra službe i darove kao dvije korelativne zbilje. Službe i darovi upravljanja dani su da vode cjelinu Kristova tijela prema punini zrelosti Isusa Krista. U tom smislu oni nadilaze ostale darove jer njima upravljaju.

Pavao je toga svjestan te, obdaren svim

55. Usp. Sullivan, *nav. dj*, 33 sl; H. Mühlen, *Einübung in die christliche Grunderfahrung*, I. Lehre und Zuspruch, Matthias –Grünewald – Verlag, Mainz, 1978, 167 sl; Karizme u RBT, 415 sl.

56. Usp. Marčelić, *nav. dj*, 131 sl; W. J. Harrington, *Uvod u Novi zavjet – Spomen ispunjenja*, KS, Zagreb, 1975, 422 sl.

57. Usp. Marčelić, *nav. dj*, 132;

58. Usp. Mühlen, *Geistesgaben heute*, *nav. dj*, 34 – 40;

darovima kao i Korinćani, propisuje kako se Korinćani trebaju vladati u upotrebi primljenih darova (karizama), (usp. 1. Kor 14,6.13 sl. 37 sl.). Pogrešno je stoga suprotstavljati karizmatiku i hijerarhijsku Crkvu: stalne službe u Crkvi dar su Duha, kao što su dar i izvanredna djelovanja ili pak i ona najobičnija koja služe izgradnji Kristova tijela.

Drugi se vatikanski sabor stavlja u ovu Pavlovu perspektivu kad vrednuje različite darove Duha, ali ujedno ističe kako je hijerarhija pozvana (po daru Duha) da prosuđuje o tim darovima:

”Sud o njihovoj ispravnosti (tj. o karizmatima) i urednoj upotrebi spada na one koji upravljaju Crkvom, i na koje osobito spada da ne ugase Duha, nego da sve ispitaju i zadrže ono što je dobro (usp. 1. Sol 5,12. 19 – 21).” (LG, 12).

S pravom ističu A. George i P. Grelot: ”U Crkvi sve ostaje podložno hijerarhiji uprave, koja je i sama karizmatikog reda.”⁵⁹

ZAKLJUČAK

Pavao, neumoran misionar i navjestitelj Isusa Krista i Božjeg kraljevstva, pravi revnitelj, kao što je bio i prije obraćenja, dobro uočava što je štetno, što korisno i potrebno za širenje kraljevstva Božjega (usp. njegovu obranu pred judaizantima zbog opasnosti krivo shvaćenog Zakona, važnost njegovog apostolskog poziva). On je ujedno jako dobro uočio korisnost, važnost, i potrebu karizama u izgradnji Crkve. Više smo puta to istaknuli u toku izlaganja. Za Pavla su karizme nužni dar Božji, kao što su udovi u jednom tijelu (usp. 1. Kor 12; Rim 12; Ef 4).

U poteškoćama, ističemo još jednom, koje su proizašle iz zloupotrebe karizama ili iz sličnosti s poganskim običajima, Pavao ne nalazi razloga da postane nepovjerljiv prema karizmatima te da ih odbaci. Naprotiv, to potiče Pavla da uputi Korinćane kako se trebaju pravo vladati u odnosu na karizme i kako ih trajno ugrađivati u izgradnju Kristova tijela po ljubavi koja je vrhunski dar i koja nadilazi sve karizme te prelazi u vječnost (usp. 1. Kor 13,10.13).

U Poslanici Rimljanima apostol jasno ističe obične karizme koje očekuje u svakoj zajed-

nici koje su u poniznom služenju drugima. On je svjestan obilja darova koje je primio od Gospodina i posebno apostolske vlasti kojom u danim časovima intervenira i naređuje kako se treba služiti karizmatima.

Pavao je otvoren darovima Duha koji se daju po sakramentima, kao i izvan sakramenata. Sve mu služi da slavi Gospodina, da naviješta Krista Uskrsnuloga, da širi Božje kraljevstvo, da izgrađuje Kristovo tijelo. To je dinamika Crkve koja u punini živi otajstvo Kristova tijela u Duhu Kristovu i koja je misionarski otvorena svim ljudima.

Drugi vatikanski sabor u naše vrijeme ističe da treba vrednovati karizme koje su plod Duha Svetoga, a dane Crkvi za njezinu izgradnju. Već u toku zasjedanja sabora ostvarilo se na svojevrsan način ono za što je čitava Crkva, po želji pape Ivana XXIII, molila: da Gospodin proizvede nove Duhove. Držim da se tok zasjedanja sabora i njegov odjek u čitavoj Crkvi i svijetu ne može shvatiti bez posebnih darova Duha Svetoga, bez odgovarajućih karizama danih papi, biskupima, teozolozima i svim vjernicima – svakome njegov dar na izgradnju Crkve (usp. 1. Kor 12,4 sl.).

I u ovo posaborsko vrijeme držim da prisustvujemo rastu i razvoju Crkve: na području vjerničkog života, liturgije, laikata, poznavanja Pisma, življenja kerigme, traženja zajedništva, izgradnje Crkve i svijeta, te sve to treba povezati s posebnim djelovanjem Duha Božjega u Crkvi.

Darovi Duha, obični i izvanredni, koji dolaze do izražaja u Crkvi kao cjelini i u manjim molitvenim zajednicama, pomažu nam da bolje shvatimo temeljne karizme, i one obične i skrivene, te da ujedno, poput Pavla, sve darove Duha upotrebjavamo kao ”pneumatikoi” – vođe ni od Duha Božjega.⁶⁰

Duh Kristov dariva svojoj Crkvi uvijek one darove koje ona treba. No ostanimo trajno u molitvi poput prvotne Crkve iščekujući obećanje Očeva (usp. Dj 1.4.14).

59. Usp. Karizme u RBT, 416; A. Brombarts, *Des charismes pour l' Eglise*, u *Bonne Nouvelle* 34 (1984) 15;

60.

Usp. Sullivan, *nav. dj*, 22 sl.